

## Facilitovaná komunikace

---

*Jitka Sinecká ([sineckaj@centrum.cz](mailto:sineckaj@centrum.cz))*

Facilitovaná komunikace (facilitated communication) je technika umožňující nemluvicím osobám s postižením (lidem s psycho-sociálním postižením, s autismem, po mozkové obrně nebo s jinou poruchou mozku) komunikovat pomocí ukazování na písmena (pokud umí číst) nebo na obrázky (když neumí). Komunikaci umožňuje přítomnost školené osoby, tzv. facilitátora. Ten má svou ruku položenou na ruce, zápěstí nebo předloktí člověka s postižením, který pak na klávesnici počítače nebo na tabulce s obrázky/písmeny vyťukává jednotlivá slova a vyjadřuje své myšlenky.

Obrázky nebo písmena mohou být na počítači, tabulce s písmeny, nebo na textovém procesoru a asistentem může být dostatečně zkušený učitel, rodič nebo opatrovník. Jeho úkolem je zajišťovat fyzickou pomoc (označovací funkci ukazováčku, podporu ruky nebo zápěstí a podobně), ale neovlivňovat vlastní volbu obrázku nebo písmene, tedy povzbudit, ale ne vést. Tato technika se používá u osob s vážnými postiženími jako je autismus, Downův syndrom, mozková obrna a s jinými vývojovými postiženími. Cílem je omezit podporu ruky na nejmenší míru. Začíná se od jednoduchých otázek ano-ne, poté se přejde ke složitějším výběrům ze dvou, tří možností, poté k celým větám a rozvinuté komunikaci.

Techniku facilitované komunikace vymyslela v Austrálii v 70. letech minulého století zdravotní sestra Rosemary Crossley a postupně se metoda rozšířila do USA a dále prakticky do celého světa. V USA vzniklo v r. 1992 výzkumné a školicí centrum Facilitated Communication Institute na Syracuse University (dnes se jmenuje Institute on Communication and Inclusion). Středisko je velice aktivní, pořádá pravidelné konference, vydává čtvrtletně časopis, zabývá se školením facilitátorů a propagací metody.

Základní myšlenkou facilitované komunikace je, že mnoho jedinců je jen zdánlivě postiženo mentálně, ve skutečnosti mají pouze neuromotorické postižení, které jim brání tvořit a ovládat hlasové projevy. Toto postižení také ovlivňuje schopnost účinně ovládat ruku a paži. Proto s použitím komunikačních pomůcek a asistenta, jenž zajistí fyzickou dopomoc, jedinci, kteří původně nebyli schopni komunikace, nyní sestavují slova, píší věty a jsou schopni odpovídat na otázky.

O používání facilitované komunikace se vede mnoho diskusí. Ti, kteří ji obhajují, tvrdí, že se tím dává možnost komunikace těm, kteří jinou možnost nemají, pokud se jim k tomu dají správné podmínky. Ti, kteří jim a této metodě oponují, věří, že to není ten jedinec s postižením, ale jeho asistent, který komunikuje.



OPERAČNÍ PROGRAM  
LIDSKÉ ZDROJE  
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME  
VAŠI BUDOUCNOST  
[www.esfcr.cz](http://www.esfcr.cz)

V Česku vyšla např. kniha:

*Vexiauová, A.M. Dej mi ruku, ať mohu mluvit. Vrátit slovo těm, kteří jsou odříznuti od světa. Praha : Nakladatelství ISV, 2003. ISBN 80-86642-28-3*

*Institute on Communication and Inclusion (video, literatura, popis metody, příběhy osob s artismem, výzkumné studie):*

[http://soe.syr.edu/centers\\_institutes/institute\\_communication\\_inclusion/default.aspx](http://soe.syr.edu/centers_institutes/institute_communication_inclusion/default.aspx)

—

Quip – Association for Change

Project office: Studentská 3, 160 00 Prague 6, Czech Republic

Tel.: +420 233 322 319 | [info@kvalitavpraxi.cz](mailto:info@kvalitavpraxi.cz) | [www.kvalitavpraxi.cz](http://www.kvalitavpraxi.cz)

**Quip**  
společnost pro změnu